

ชีวิตจังหวัดน้อย

ครูจุฑามาศ จริยาวัฒน์

ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลอุทยานการศึกษาที่ 3 การเลี้ยงจังหวัด ตั้งแต่ก่อตั้งอุทยานการศึกษา เริ่มแรก เมื่อ 7 ปีก่อน ด้วยความสมัครใจ เพราะเมื่อตอน ข้าพเจ้าเป็นเด็ก ที่บ้านพ่อแม่ ก็มีอาชีพทำสวนลำไย พอถึงฤดูเข้าพรรษา ก็ช่วยพ่อแม่ ทำสวนด้วย จึงสังเกตเห็นหลุมเล็กๆ ที่เป็นที่อยู่ของจังหวัด บางครั้งก็ขุดตามรู ลึกเข้าไป ในดิน กว่าที่จะขุดเจอตัวจังหวัดก็ทำเอาเหนื่อยเหมือนกัน ขุดได้เยอะหน่อยก็ให้แม่นำมา ทำอาหารปรุงอาหารประเภทต่าง ๆ ตามแบบฉบับของชาวพื้นเมืองล้านนา เช่น ลาบ จังหวัด น้ำพริกจังหวัด ยำจังหวัด หรือง่ายที่สุด คือคั่วจังหวัด

แต่ 20 กว่าปีผ่านไปหมู่บ้านเริ่มขยายตัว ที่อยู่อาศัย ของคน เริ่มแออัด จนจังหวัด ไม่มีที่อยู่อาศัย พื้นดินที่อุดมสมบูรณ์กลายเป็นพื้นที่ซีเมนต์ ของบ้านผู้คน บางที่ที่ยังเป็น สวน เป็นไร่ นา ก็มีแต่สารเคมี ทำให้จังหวัดตายจนหมด เกือบสูญพันธุ์ บางส่วนที่ แห้งแล้งก็หนีไปแพร่พันธุ์อยู่ป่าลึก หรือบนภูเขา จากเรื่องเล่าที่เล่ามาทั้งหมดนี้ นับว่าเป็นสิ่ง ที่ดีอย่างมากที่ทางโรงเรียนเทศบาลจามเทวี ได้นำภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาให้ความรู้และ จัดอุทยานการศึกษาเลี้ยงจังหวัดขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนชุมชน นักศึกษาทั้ง ภาครัฐ และเอกชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ พร้อมได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่ชื่อว่า ชีวิตจังหวัดน้อย

จากการที่ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชา เพิ่มเติม วิชาเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยการเรียนรู้ชีวิตจังหวัดน้อย ข้าพเจ้าได้ บูรณาการ การสอนทั้ง 8 สารการเรียนรู้ และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีใน

ตัว เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ในแต่ละสาระการเรียนรู้ในการเลี้ยงจิ้งหรีด อย่างเช่น **ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**นักเรียนได้รู้จักคำเกี่ยวกับ อุปกรณ์ ต่างๆ ในการเลี้ยงจิ้งหรีด ซึ่งคำพวกนี้นักเรียนอาจไม่รู้จัก ก็จะเป็นความรู้ใหม่ของนักเรียน นักเรียนมีความชอบคำพื้นฐานจากคำนี้ เช่น ฟองน้ำ ก้อนหิน แพงไข่ ขวดน้ำ ฯลฯ ซึ่งครูได้กำหนดให้นักเรียนเหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับเวลาที่เรียนโดยจะกำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หาคำ 15 คำ ปรากฏว่า นักเรียนสามารถเขียนได้ถูกต้องทันเวลา เหมาะสมกับตามศักยภาพของนักเรียน ด้วย เมื่อ นักเรียนเขียนคำได้ ข้าพเจ้าจะพยายามสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนวางแผนหาคำที่จะนำมาเขียนอีกในช่วงโมงต่อไปได้มากๆ และจำนำคำเหล่านั้นไปแต่งประโยคได้อีกด้วย ในช่วงนี้นักเรียนก็จะได้เรียนรู้เรื่องคำ ในการเลี้ยงจิ้งหรีด ถ้าหากนักเรียนที่อ่อนเขียนไม่ได้ ข้าพเจ้าก็จะให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยเหลือ โดยการให้หัดสะกด และเขียนซ้ำ อยู่หลายครั้งจนเขียนได้

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นักเรียนจะได้รู้เกี่ยวกับเรื่อง การวัด รูปทรง เรขาคณิต การประมาณค่า การชั่ง น้ำหนักจิ้งหรีดข้าพเจ้าก็จะชักถามนักเรียนในการเรียนในช่วงโมงนี้ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการ ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้มีความรู้ ในการเลือก เครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวัด รูปทรง และการประมาณค่า เมื่อเลือกและรู้จักนักเรียนก็สามารถจะใช้ได้ถูกต้องว่าจะนำแพงไข่ ใส่ถังซีเมนต์เท่าไร จะเหมาะสมกับการเลี้ยงจิ้งหรีด เมื่อนักเรียนสามารถทำได้ นักเรียนก็จะนำประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในช่วงนี้ก็จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวัด รูปทรงและการประมาณค่า

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รู้เรื่องสิ่งมีชีวิต สัตว์กินพืชเช่น จิ้งหรีด กินพืชเป็นอาหาร เช่น มะละกอ ผักบุ้ง ผักตำลึง และหญ้าโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง ได้ชักถามนักเรียน เกี่ยวกับการให้อาหารจิ้งหรีด พอเหมาะกับอายุ และจำนวน จิ้งหรีดที่มีอยู่ และเลือกเอาพืชอาหารมาเป็นอาหารได้ จะต้องให้นักเรียนสังเกตดูรูปร่าง อายุ ก่อน และจะต้องวางแผนในการนำอาหารอะไรอีกที่จะให้จิ้งหรีดต่อไป

สำหรับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องวิถีของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลี้ยงจิ้งหรีดนั้น จะต้องอาศัยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะเรื่องการทำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ในแต่ละสาระในการเลี้ยงจิ้งหรีด โดยวิธีการอย่างไร เช่น พอประมาณเหมาะสม กับเวลา สถานที่ อุปกรณ์เพียงพอหรือไม่ ความมีเหตุผล จะต้องเลี้ยง จิ้งหรีดให้คุ้มค่า ได้ และจะแบ่งปันญาติพี่น้องได้ เงื่อนไขความรู้ จะต้องนำวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง มาศึกษาและเงื่อนไขคุณธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ สามัคคี ชยันและประหยัด

สาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา นักเรียนจะเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของการปฏิบัติตามบัญญัติโภชนาการการนำผลผลิตมาแปรรูป เช่น การนำจิ้งหรีดมาทำอาหาร เพราะ จิ้งหรีดให้โปรตีนสูง นำมาทอดสมุนไพร และตำน้ำพริก ได้โดยนักเรียนจะเรียนรู้จักพอประมาณ ในการบริโภค โปรตีน อย่างคุ้มค่างกับตนเอง เพราะจิ้งหรีดมีโปรตีนสูง สามารถนำมาเป็นอาหารได้หลายวิธี เช่น ตำน้ำพริก คั่ว และลาบได้ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวนั้น เราจะต้องวางแผนอีกว่าน่าจะจะไปทำอะไรได้อีกที่ทำให้มีโปรตีน สูงเท่ากับสมุนไพร เงื่อนไขความรู้ เรื่องประโยชน์ของการปฏิบัติตามบัญญัติโภชนาการ เงื่อนไขคุณธรรม พึ่งตนเอง แบ่งปันและสามัคคี

สาระการเรียนรู้ศิลปะ ก็ให้ความรู้เกี่ยวกับเสียงของจิ้งหรีด / วาดรูปจิ้งหรีด ลักษณะของจิ้งหรีดส่วนประกอบต่าง ๆ ของจิ้งหรีด ให้นักเรียนระบายสีซึ่งในชั่วโมงนี้จะต้องให้นักเรียน สังเกต โดยให้คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ วิเคราะห์

คุณค่า งานทัศนศิลป์ อย่างอิสระ ในการวาดรูปจิ้งหรีด โดยวาดในส่วน ต่าง ๆ ของอวัยวะของตัวก่อน จนเป็นตัวได้ นักเรียนจะต้องมีความรู้ เกี่ยวกับอวัยวะของจิ้งหรีดว่า

จะวาดส่วนใดก่อน –หลัง ลากเส้นอย่างไรจึงจะได้สวยงาม จะต้องอาศัย คุณธรรม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีความรับผิดชอบ

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เกี่ยวกับขั้นตอนการเลี้ยงจิ้งหรีด การดูแลสัตว์ซึ่งสาระนี้ นักเรียนจะต้องรู้จัก วัสดุ อุปกรณ์และจิ้งหรีดที่จะนำมาเลี้ยงมีเพียงพอ เหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ เพราะจะเลี้ยงจิ้งหรีดได้คุ้มค่า สภาพสถานที่ และมีเวลาในการดูแลหรือไม่ นักเรียนจะต้องเลือกให้เหมาะสม ง่ายต่อการบำรุงรักษาให้ได้ ผลผลิตดีได้ประโยชน์คุ้มค่า เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ ในการเลี้ยงจิ้งหรีด และจะต้องฝึกนักเรียนให้มีความขยัน รับผิดชอบ ประหยัดและสามัคคี

และสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) นักเรียนจะได้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์พื้นฐานเกี่ยวกับ อุปกรณ์การเลี้ยงจิ้งหรีด เช่น ชันน้ำ = bolw น้ำ= water อาหาร/food มะละกอ/papaya จิ้งหรีด=Cricket ส่วนประกอบของจิ้งหรีด ปาก= mouth ตา=eye ซึ่งสาระนี้ข้าพเจ้า จะต้องให้นักเรียนรู้จักคำง่าย ๆ ก่อนสัก 15 คำ โดยให้นักเรียนช่วยกันคิด และเลือกเขียนเป็นคำได้ ถ้าหากไม่ได้นักเรียนก็จะไปค้นใน Dictionary ที่มีอยู่หรือในห้องสมุด โดยนักเรียนสามารถนำคำที่เขียนได้ไปเขียนเป็นประโยค หรือเป็น เนื้อเรื่อง ได้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เสริมไขความรู้ นักเรียนได้เรียนรู้ คำพื้นฐาน เกี่ยวกับการเลี้ยงจิ้งหรีดและเงื่อนไขคุณธรรม นักเรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง และมีความสามัคคีกันด้วย

นอกจากจะสอนตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิเคราะห์ให้เห็นชัดเจนแล้วข้าพเจ้า ขอสะท้อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการเรียนหน่วยการเรียนรู้ ชีวิตจึงหรือดีน้อย ดังนี้

สิ่งสำคัญที่สุดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ เรื่องคุณธรรม การเลี้ยงจึงหรือดีในบ่อนี้ ก็เหมือนกับชีวิตของคน ที่เราอยู่ด้วยกัน ตามสภาพที่ต้องปรับตัว ปรับใจให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ในยุคสถานการณ์ ปัจจุบัน ที่มีผู้คนมากหน้าหลายตา ต้องใช้ทั้งความอดทน อดกลั้น ความเสียสละ รู้จักการแบ่งปัน การกินอยู่อย่างพอเพียง ชีวิตจึงหรือดีในบ่อนี้ จะสะท้อนให้เห็นว่า การอยู่อย่างพอเพียง อาศัยคุณธรรม ในการดูแลรักษา จึงหรือดี ในขณะที่นักเรียนเลี้ยงจึงหรือดี เช่นความรับผิดชอบ ในการให้อาหารจึงหรือดี ความตรงต่อเวลา ความสามัคคีในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ก็จะทำให้เกิดความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี